

De lithiummeter

Interview met betrokkenen

Mensen met suikerziekte hebben de beschikking over een meter om hun bloedsuiker vast te stellen. Mensen met een bipolaire aandoening hebben een verwijzing nodig voordat hun lithiumspiegel kan worden gecontroleerd. Vervolgens moeten ze een paar dagen wachten op de uitslag. Wordt het geen tijd dat mensen met een bipolaire aandoening een lithiummeter krijgen? Wat zijn de gevolgen als mensen zelf hun lithiumspiegel kunnen meten of als een hulpverlener bij hen een meting doet?

Het Nederlandse bedrijf Fisic heeft een lithiummeter ontwikkeld. Met directeur Steven Staal voer ik een gesprek over dit apparaat en de plannen voor de toekomst. Ook spreek ik Jolanda die als lithiumgebruiker de meter thuis heeft, en Ingrid Knipping die het apparaat tijdens haar werk als verpleegkundig specialist gebruikt.

Vingerprik

Bloeddruppel op Lab-Chip cartridge

Lab-Chip in de Medimate

Resultaat aflezen

“Met de Medimate kan je de lithiumwaarde van het bloed meten. Een druppel bloed is voldoende om de uitslag te bepalen. Het product is uitgebreid getest, en meet betrouwbaar,” aldus Steven Staal. De figuur op de vorige pagina toont het apparaat met de verschillende stappen die leiden tot het meetresultaat. Tussen het moment van de vingerprik tot de beschikbaarheid van de uitslag zitten ongeveer negen minuten. De concentratie van creatinine in het bloed kan ook worden bepaald. Deze is een goede graadmeter voor het functioneren van de nieren. Het systeem wordt ondersteund door het ‘eHealth Lemli-platform’. Momenteel doen verschillende Ggz-instellingen ervaring op. Een aantal patiënten heeft het systeem al thuis in gebruik. Aan Steven vraag ik naar hun ervaringen.

“Bij meting van de lithiumwaarde door de behandelaar wordt het meetproces eenvoudiger. De behandelaar heeft minder administratieve rompslomp, en de patiënt hoeft niet naar het laboratorium en dagen te wachten op de uitslag. Doordat de lithiumwaarde binnen korte tijd beschikbaar is, kan een snelle terugkoppeling van het meetresultaat plaatsvinden. Hierdoor zijn in een vroeg stadium interventies mogelijk. De lithiumspiegel verschilt per persoon. Als het gemakkelijker is om de spiegel te meten, wordt het ook eenvoudiger om het optimale niveau vast te stellen. Thuismeting geeft de patiënt meer vrijheid. Het apparaat kan mensen helpen om sneller stabiel te worden. Bij een kleine afwijking van de lithiumwaarde kan de patiënt de medicatiedosis aanpassen. Daarnaast is het belangrijk dat de patiënt zelf regie ervaart. Mensen

die het systeem meekrijgen voelen zich veiliger en minder onzeker. Hierdoor zijn ze meer geneigd om de medicatie op de juiste manier te gebruiken.

Ingrid Knipping merkt dat mensen het op prijs stellen dat ze maar één keer voor de driemaandelijke lithiumcontrole bij hen thuis hoeft te komen. De meeste ouderen hebben geen moeite met een vingerprik. “Omdat je direct kunt bijstellen, heb je mensen snel op de rails. In de zomermaanden komt het regelmatig voor dat ik de lithiumdosering naar beneden bijstel. Als het warm is, kan de lithiumspiegel te hoog worden. Ouderen drinken slecht, het dorstgevoel is minder en de lithium wordt minder snel afgebroken. Bovendien wordt spierweefsel omgezet in vetweefsel dat de medicatie langer vasthoudt. Daardoor wordt de spiegel te hoog. Het is een goed apparaat om mee te werken. Het instellen van lithium gaat ook sneller. Nu kan je zo nodig direct het beleid aanpassen.

Jolanda is als gebruiker eveneens positief. “Het apparaat heeft me geholpen om lithium te blijven gebruiken, anders was ik gestopt. Als ik me in het verleden niet goed voelde, wilde ik met de medicatie ophouden. Nu weet ik dat als ik me wat minder voel, ik gewoon mijn ding moet blijven doen. Ik hou het in de gaten, en weet dat ik de dosering altijd kan aanpassen. De Medimate heb ik nu ingeleverd; de afgelopen twee jaar heb ik er veel van geleerd. Als ik nu het gevoel heb dat ik aan de hoge kant zit, sla ik een dagje over of neem ik minder lithium. Ik weet nu aardig hoe ik ermee kan spelen. Wat ik wil, is eigen regie: ik bepaal of ik lithium neem en hoeveel. Als je diabetes

hebt, is het ook fijn dat je jezelf kunt prikken. Na een meting stuur ik de informatie met een QRcode naar de site van Lemli. Daar kan je aanvinken of je de informatie wilt delen met je behandelaar. Als ik een meting heb gedaan, ziet de psychiater wat ik getest heb. Ik ben zelfredzaam, maar er wordt wel een vinger aan de pols gehouden. Ik had de meter mee op vakantie. Als het in het buitenland niet goed met me zou gaan, dan hoef ik niet direct een dokter te zoeken. Ik kan gewoon zelf mijn medicatie aanpassen. Voor vakantie zou lenen prettig zijn.”

Ingrid pleit als verpleegkundige voor de autonomie van patiënten. “Het is belangrijk dat mensen bekwaam zijn wat betreft hun eigen aandoening, daardoor worden ze minder afhankelijk van de hulpverlening. Niemand kent zijn eigen lijf beter dan degene die de medicatie slikt. Als je lang medicatie gebruikt weet je of het goed zit of niet goed. Als je zelf de meting doet, wordt het meer je eigen ding. Het is een goed idee als mensen met een bipolaire aandoening zo’n apparaat zouden krijgen. Het netwerk kan een belangrijke rol spelen als de lithiumspiegel van de patiënt sterk afwijkt. Een betrokkene doet een meting, en het resultaat komt bij de behandelaar terecht. Op het moment dat het niet goed gaat, kunnen ze hulp inroepen. Een goed vangnet ontbreekt nu vaak, want huisartsen hebben het te druk.”

Aan Steven vraag ik wat de volgende stappen zijn.

“Het is nu aan de markt. We willen graag dat het apparaat op brede schaal in de Ggz wordt gebruikt. Eerst willen we zorgen dat het geaccepteerd wordt bij de instellingen, en daarna gaan we

Steven Staal en zijn compagnon Stefan Lenk

Steven Staal en Ingrid Knipping

Steven Staal is directeur van het bedrijf Fistic in Enschede. Zijn bedrijf heeft de Medimate ontwikkeld. De Medimate is een apparaat waarmee de lithiumwaarde van het bloed kan worden gemeten. "Tijdens mijn studie elektrotechniek ben ik vijftien jaar geleden in aanraking gekomen met het project 'Licetas'. Ik vind het hartstikke leuk om me in te zetten voor iets waar andere mensen wat aan hebben. We kunnen met deze nieuwe techniek wat betekenen voor de medische zorg en daarmee de kwaliteit van leven van mensen verbeteren. Daar zit mijn grote motivatie. Je gaat door pieken en dalen, dat geldt ook voor het bedrijf. Als je door een dal heengaat moet je wel het idee hebben 'Ik doe het ergens voor'."

Ingrid Knipping is een ambulante verpleegkundig specialist bij de Ggz-Ouderenzorg Helmond. "De Medimate ben ik gaan gebruiken als afstudeerproject van mijn opleiding. Als ik iets doe, dan wil ik graag dat het nuttig is, anders is het zonde van de energie. Ik heb onderzoek gedaan naar de klantvriendelijkheid en hoeveel tijd het scheelt als de Medimate wordt gebruikt. Na mijn opleiding wilde ik het apparaat blijven gebruiken, want het is een fijn apparaat."

met de zorgverzekeraars praten. Een aantal hebben de Medimate nu al in gebruik. Dit jaar willen we alle Ggz-instellingen benaderen met de vraag of het apparaat iets voor hen is. Een aantal apparaten is beschikbaar voor thuisgebruik. In de toekomst willen we het met de zorgverzekeraars hebben over een vergoeding voor patiënten die het apparaat thuis hebben. Mensen die het apparaat op proef willen gebruiken kunnen zich aanmelden via onze website [1]. Ik hoop in de toekomst het meten van depakine toe te voegen. Ondanks een zekere koudwatervrees bestaat er een intrinsieke bereidheid bij de Ggz om met het apparaat aan de gang te gaan."

Josien Gerritsen

[1] www.medimate.com, onder 'contact' kunt u een aanvraag voor een Medimate indienen

Jolanda

Een periode heeft Jolanda lithium zonder problemen kunnen innemen. Toen ze bijwerkingen kreeg, wilde ze met de medicatie stoppen. Na overleg met haar psychiater besloot ze dat ze alleen lithium wilde gebruiken als zij zelf de lithiumwaarde kon meten. "Ik ben gericht gaan zoeken naar een lithiummeter, en deze bleek gewoon te bestaan. Mijn psychiater had er nooit van gehoord. Ik kwam in contact met het bedrijf en kon meedoen aan een pilotstudie. Het apparaat heb ik thuis twee jaar in gebruik gehad."